

Archeologienota Gent – Kraankindersstraat

Natasja Reyns en Ruth Ferket

Temse
2018

Colofon

Rapporten van het archeologisch onderzoeksbureau All-Archeo bvba

Erkend archeoloog: All-Archeo bvba, OE/ERK/Archeoloog/2015/00018

Auteurs: Natasja Reyns en Ruth Ferket

All-Archeo bvba
Laagstraat 12
9140 TEMSE

Wettelijk depot nummer
D/2018/12.807/61

© All-Archeo bvba

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en /of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever.

All-Archeo bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
2	Verslag resultaten bureauonderzoek	5
2.1	Administratieve gegevens	5
2.2	Archeologische voorkennis	8
2.3	Onderzoeksopdracht	8
2.3.1	Vraagstelling en randvoorwaarden	8
2.3.2	Beschrijving geplande werken.....	8
2.3.3	Werkwijze	12
2.4	Assessmentrapport	12
2.4.1	Landschappelijke ligging van het onderzochte gebied.....	12
2.4.2	Historische beschrijving van het onderzochte gebied	18
2.4.3	Het onderzochte gebied in zijn archeologisch kader	24
2.4.4	Interpretatie van het onderzochte gebied en synthese.....	29
2.4.5	Afweging noodzaak verder vooronderzoek	30
3	Samenvatting.....	31
4	Bibliografie	32
4.1	Publicaties	32
4.2	Websites	32
5	Bijlagen	33
5.1	Archeologische periodes	33
5.2	Plannenlijst	33
5.3	Fotolijst.....	34

1 Inleiding

De archeologienota werd opgemaakt naar aanleiding van de aanvraag van een omgevingsvergunning waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 100 m² of meer beslaat, de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de vergunning betrekking heeft 300 m² of meer bedraagt en waarbij de betrokken percelen binnen een archeologische zone liggen, opgenomen in de vastgestelde inventaris van archeologische zones,¹ zoals bepaald in artikel 5.4.1 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Het gaat om de archeologische zone Historische stadskern van Gent (Figuur 28). Het onderzoeksgebied valt niet binnen een beschermde archeologische site, noch binnen een gebied waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt.²

Alle coördinaten die weergegeven worden, zijn uitgedrukt in Lambert 72, tenzij anders vermeld.

De uitvoering van vooronderzoek zonder ingreep in de bodem gaat steeds de uitvoering van vooronderzoek met ingreep in de bodem vooraf. Het doel van een archeologisch vooronderzoek wordt immers met een minimum aan destructie van het archeologisch erfgoed bereikt.

¹ <https://geo.onroenderfgoed.be>

² <https://geo.onroenderfgoed.be>

2 Verslag resultaten bureauonderzoek

Het doel van de archeologische bureaustudie is de aanwezigheid, aard en bewaringsomstandigheden van de archeologische monumenten te kunnen inschatten, de landschappelijke opbouw van het gebied te kennen, om de impact van de werken op het aanwezige archeologische erfgoed in te schatten en daaruit concrete aanbevelingen te formuleren voor de verdere prospectiestrategie.

2.1 Administratieve gegevens

Projectcode: 2017J185

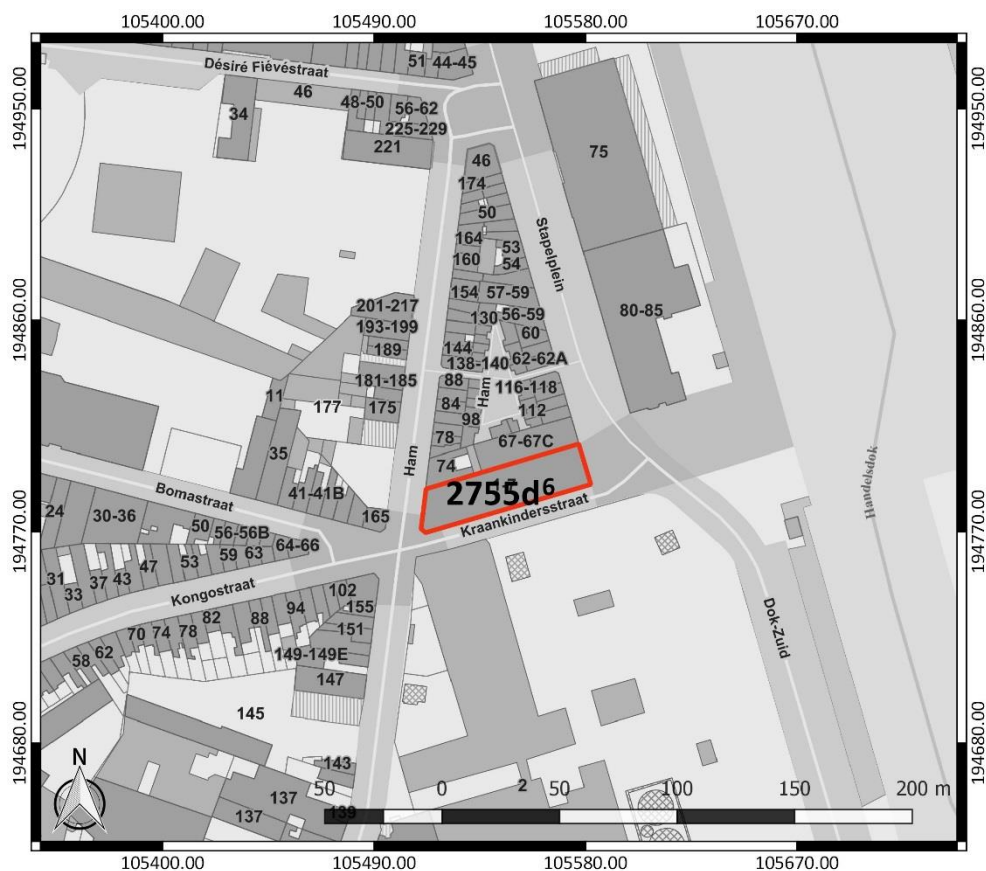
Erkend archeoloog: All-Archeo bvba, OE/ERK/Archeoloog/2015/00018

Locatie (provincie, gemeente, deelgemeente, adres, toponiem): Oost-Vlaanderen, Gent, Gent, Kraankindersstraat, Kraankindersstraat

Bounding box x/y Lambert 72 coördinaten:

- 105577, 194807
- 105582, 194790
- 105510, 194771
- 105512, 194788

Kadastraal plan:

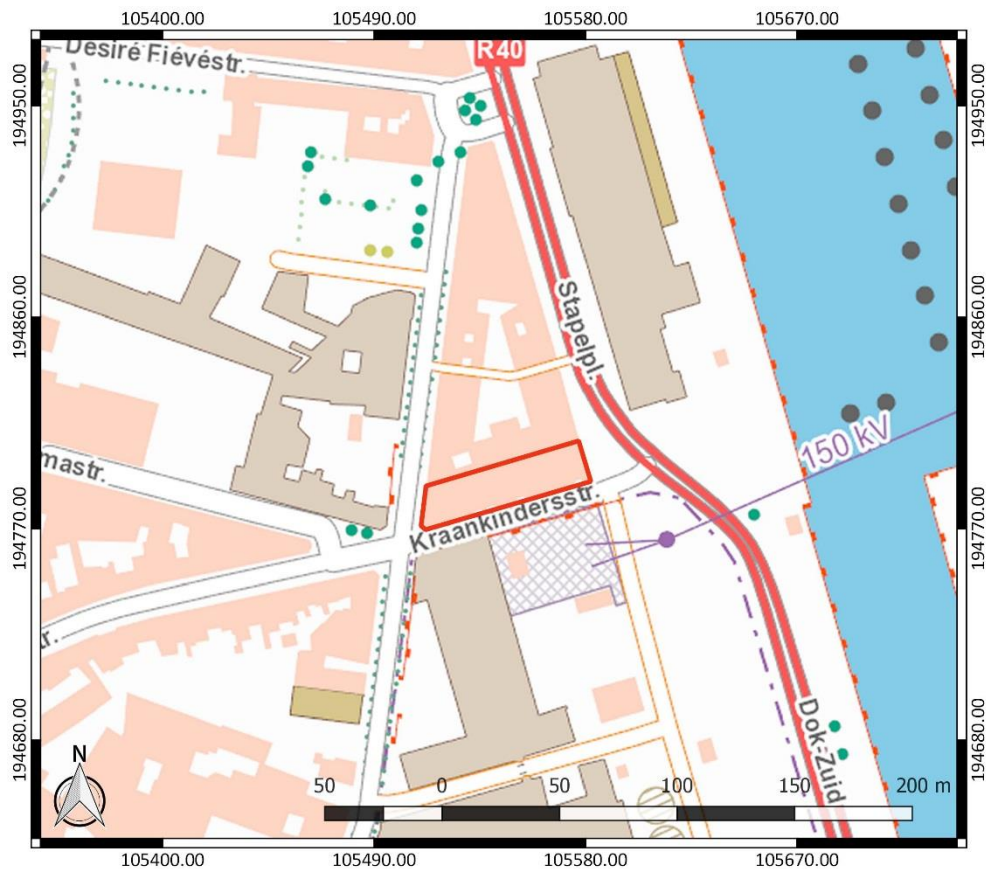

Figuur 1: Kadastraal plan met aanduiding van het onderzoeksgebied in rood (www.geopunt.be)

Kadastrale percelen: Gent, Afdeling 1, sectie A, nummer 2755d⁶

Oppervlakte onderzoeksgebied: ca. 1290 m²

Topografische kaart:

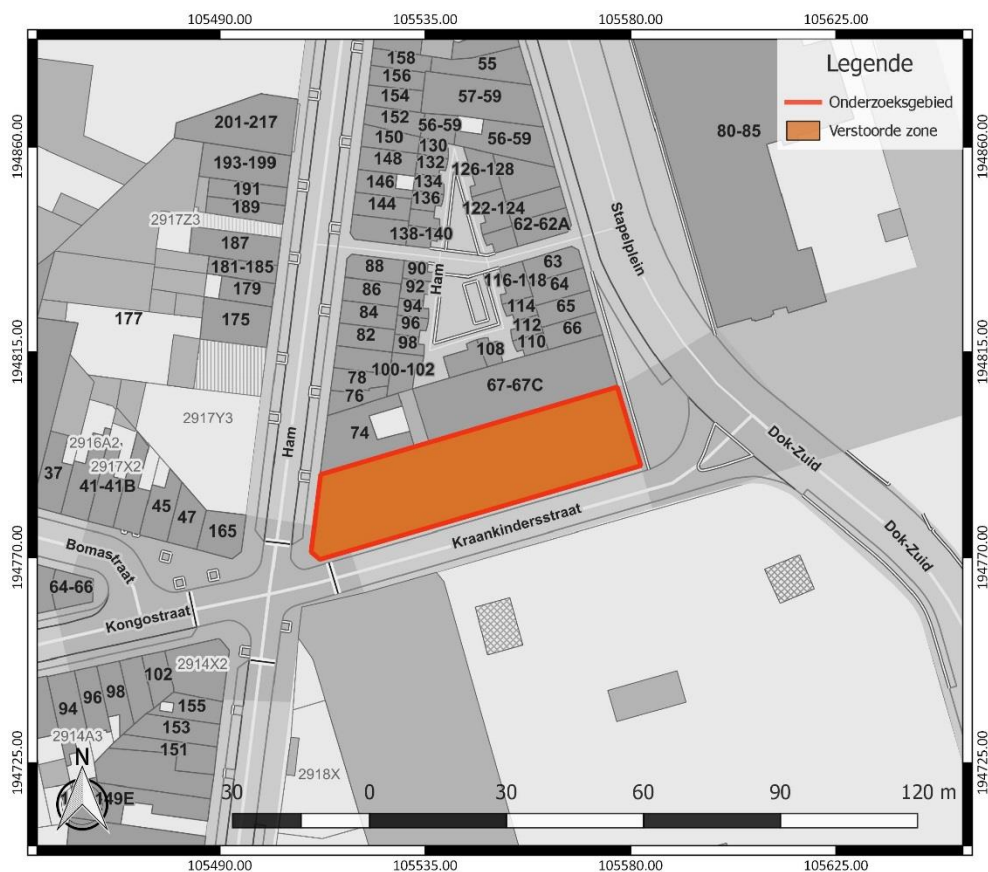

Figuur 2: Topografische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (<https://www.dov.vlaanderen.be>)

Begin- en einddatum uitvoering onderzoek: 19/10/2017 – 22/06/2018

Relevante termen uit de thesauri bij de Inventaris Onroerend Erfgoed: bureauonderzoek, steentijd, middeleeuwen, nieuwe tijd, nieuwste tijd, grasland

Verstoorde zones: Het onderzoeksgebied is volledig bebouwd (Figuur 3). Er kan verondersteld worden dat de realisatie van de bebouwing enige negatieve impact heeft gehad op het archeologisch bodemarchief. De precieze aard en de omvang van deze verstoring is echter niet gekend. Het uiterste zuidoosten van de huidige bebouwing is onderkelderd, tot op een diepte van ca. 1,8 m. Plaatselijk zijn ook loskades en putten voor de opstelling van machines aanwezig.

Figuur 3: Verstoringskaart met aanduiding van de bestaande bebouwing (oranje) binnen het onderzoeksgebied (rood)

Figuur 4: Voorbeeld van een loskade (Bert Goetvinck)

2.2 Archeologische voorkennis

Er is geen concrete archeologische voorkennis met betrekking tot het onderzoeksgebied.

2.3 Onderzoeksopdracht

2.3.1 Vraagstelling en randvoorwaarden

Naar aanleiding van de geplande werken ter hoogte van het onderzoeksterrein werd een archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd. Hierbij staat de vraag centraal wat de impact zal zijn van de geplande werken op het archeologisch bodemarchief. Op basis daarvan wordt een afweging gemaakt of verder archeologisch onderzoek met ingreep in de bodem nodig is.

Volgende onderzoeksvragen worden behandeld:

- Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologisch potentieel van het terrein?
- Wat is de landschapshistoriek en de gebruiksevolutie van het terrein?
- Wat is de impact van de geplande werken?

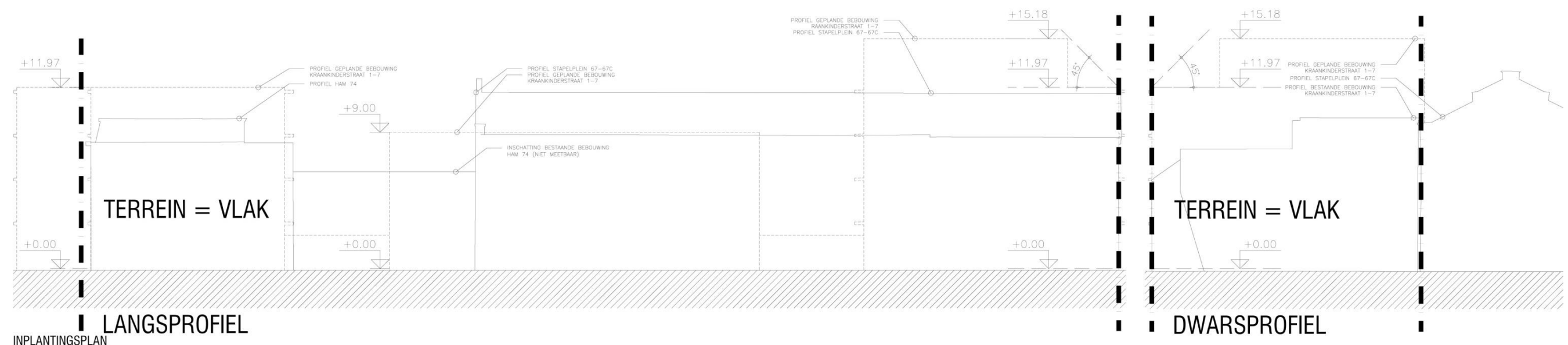
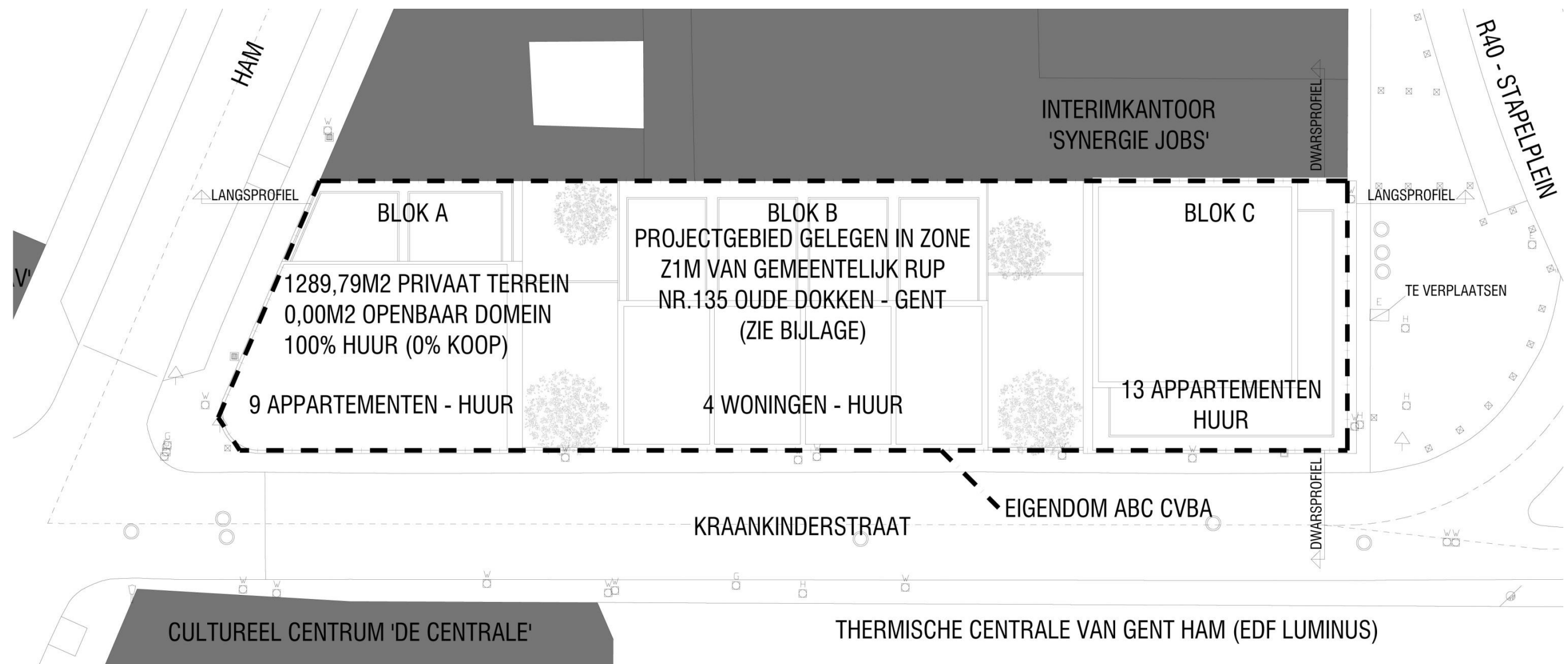
Randvoorwaarden: er zijn geen randvoorwaarden van toepassing.

2.3.2 Beschrijving geplande werken

De archeologienota werd opgemaakt in het kader van een vergunningsaanvraag voor het bouwen van 26 sociale koopwoningen met bijhorende voorzieningen. De maximale bouwenveloppe wordt opgeknipt in drie losstaande volumes: Blok A, B en C. Tussen de volumes worden tuinen voorzien. Autostalplaatsen worden op het gelijkvloers ondergebracht. Er wordt geen ondergrondse verdieping voorzien.

Voor de bouwwerken aangevat worden, dient de bestaande bebouwing gesloopt te worden. Na afbraak zal er wat aangevuld of uitgegraven moeten worden, in functie van de funderingsaanzet. Die is op heden nog onbekend omdat er nog geen sonderingen beschikbaar zijn en er nog geen kennis van de diepte van de bestaande fundering is. Omwille van dezelfde reden zijn de funderingswijze en de precieze funderingsdiepte van de geplande bebouwing nog niet gekend.

Verder worden op het terrein vier ondergrondse hemelwaterputten van 5000 l, twee septische putten van 15000 l en twee ondergrondse betonnen infiltratietanks. Ze kennen een verstoringdiepte tot ca. 3 m onder het huidige maaiveld.

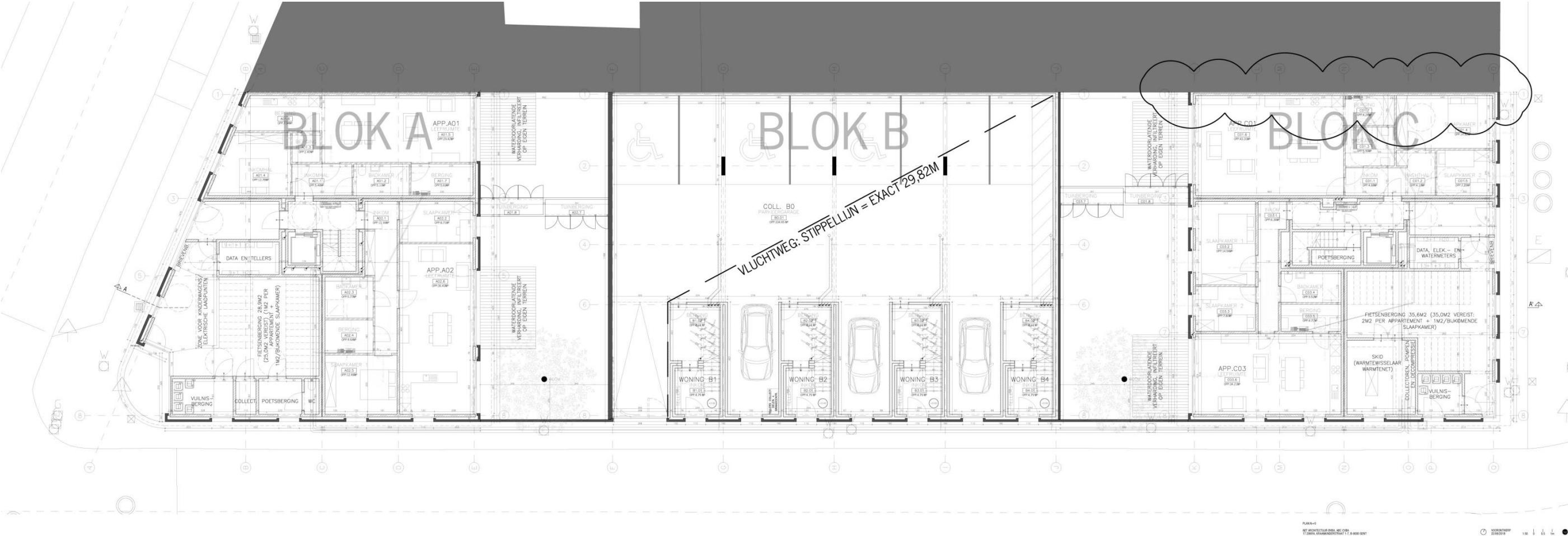

NET ARCHITECTUUR BVBA, ABC CVBA
17.20KRA, KRAANKINDERSTRAAT 1-7, B-9000 GENT

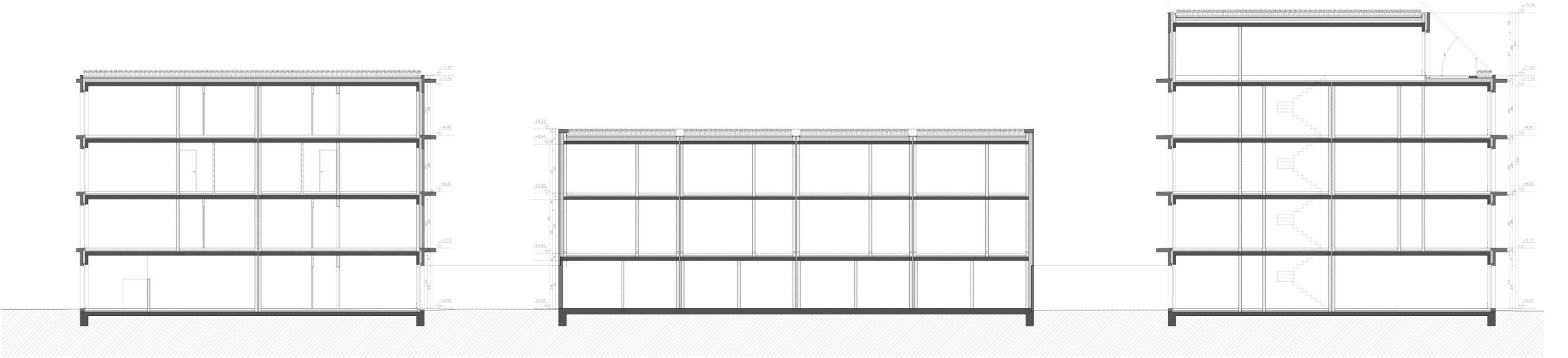
VOORONTWERP
22/06/2018
1:200
0 1 2 4m
net

Figuur 5: Inplantingsplan en terreinsnede (NET Architectuur bvba, ABC bvba)

Figuur 6: Funderingsplan met aanduiding van de nutsleidingen ontworpen toestand (NET Architectuur bvba, ABC bvba)

Figuur 7: Grondplan ontworpen toestand (NET Architectuur bvba, ABC bvba)

Figuur 8: Snedes ontworpen toestand (NET Architectuur bvba, ABC bvba)

2.3.3 Werkwijze

Het bureauonderzoek heeft betrekking op een zone die gekenmerkt wordt door een lage densiteit aan bebouwing in het verleden. Daarom wordt bijzondere aandacht besteed aan de landschappelijke opbouw en het landgebruik van het gebied.

Voor het bureauonderzoek zijn de aardkundige gegevens online opgezocht via www.dov.vlaanderen en www.geopunt.be. De geomorfologische kaart en de bodemerosiekaart zijn niet beschikbaar voor het onderzoeksgebied. Het historisch kaartmateriaal is georeferereerd geraadpleegd op www.geopunt.be.

Het belangrijkste beschikbare historisch kaartmateriaal werd geraadpleegd om de gebruiksgeschiedenis van het onderzoeksgebied van de laatste eeuwen zo goed mogelijk te kennen. Met het stadsplan van Gent door Braun en Hogenberg (1575-1579), het plan van Guicciardini (1582-1588), het stadsplan door Sanderus en Hondius (1641), de Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden (1771-1778), het plan van Roothaese (1829), de Vandermaelenkaart (1846-1854) en een stadsplan van Gent door Gevaert en Van Impe (1801-1900) worden zeven momentopnames bekeken, voorafgaand aan de stafkaarten. De informatie afkomstig uit historisch kaartmateriaal kan een impact hebben op de inschatting van de kwaliteit van het eventueel aanwezige oudere bodemarchief. Beschikbare stafkaarten en luchtfoto's van het onderzoeksterrein werden geraadpleegd op www.geopunt.be en op www.cartesius.be. Ze worden enkel weergegeven in voorliggende studie wanneer ze een relevante bijdrage kunnen leveren aan de onderzoeksvragen met betrekking tot de landschapshistoriek, de gebruiksgeschiedenis van het terrein of de evolutie van de historische bebouwing.

In het kader van de vraagstelling rond het archeologisch potentieel van het terrein werden de Centrale Archeologische Inventaris en de landschapsatlas geraadpleegd. De Centrale Archeologische Inventaris is een inventaris van tot nog toe gekende archeologische vindplaatsen. Vanwege het specifieke karakter van het archeologisch erfgoed dat voor ons verborgen zit in de ondergrond, is het onmogelijk om op basis van de Centrale Archeologische Inventaris met zekerheid uitspraken te doen over de aan- of afwezigheid van archeologische sporen.

Ook de dienst Stadsarcheologie Gent werd geraadpleegd.

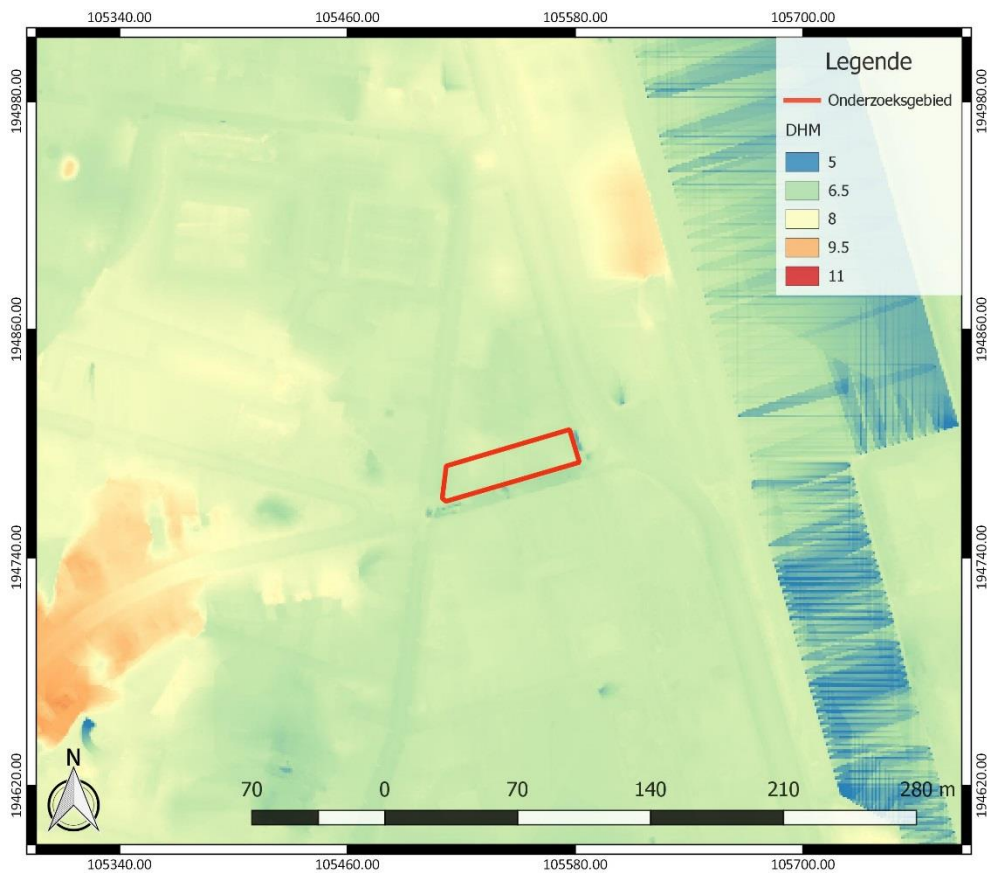
2.4 Assessmentrapport

2.4.1 Landschappelijke ligging van het onderzochte gebied

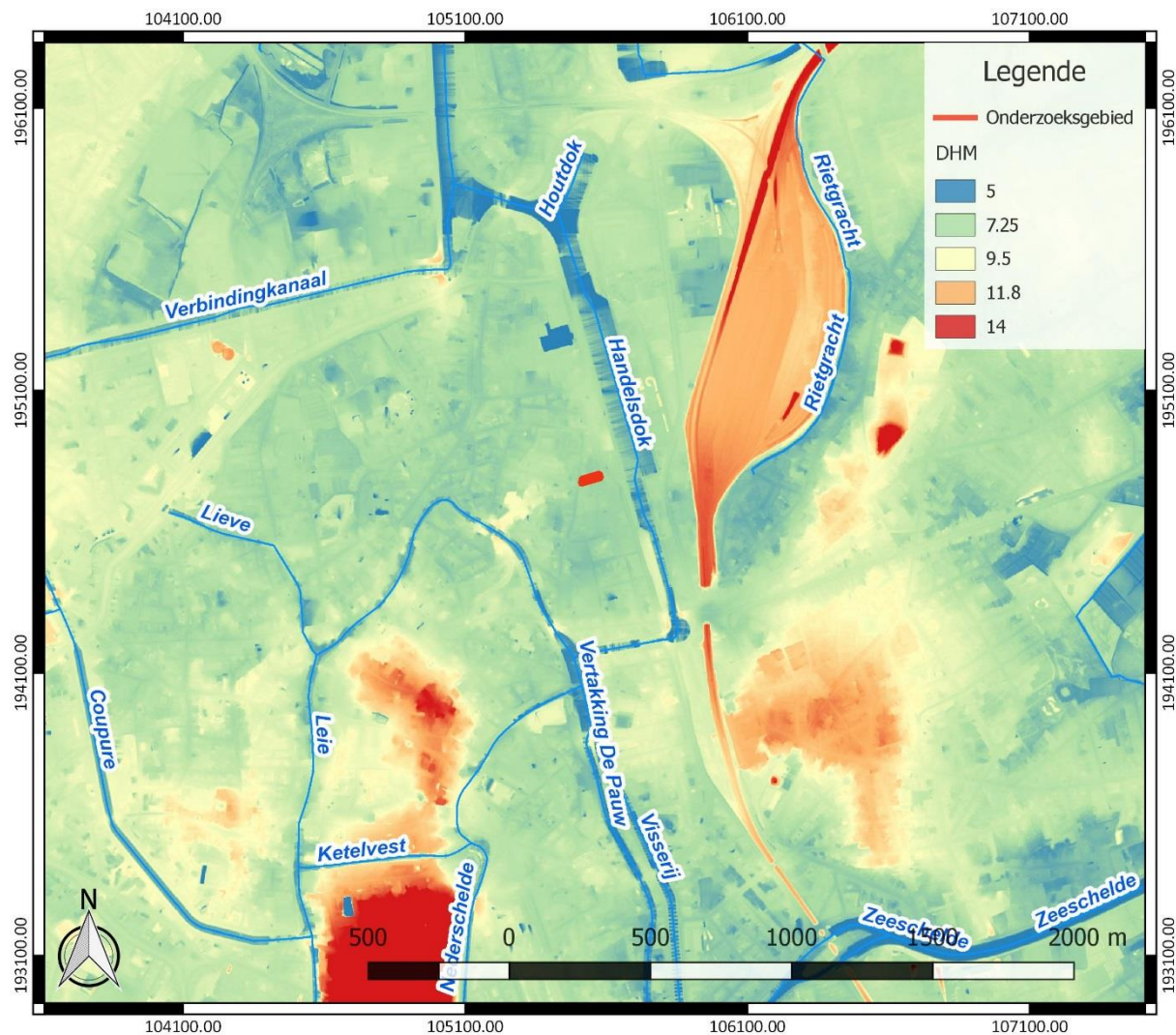
Het onderzoeksgebied is gelegen in het centrum van Gent tussen het Stapelplein en het Dok-Zuid in het oosten, de Kraankindersstraat in het zuiden en de Ham in het westen en het noorden (Figuur 9). Volgens het gewestplan is het terrein gelegen in een gebied met ambachtelijke bedrijven en kmo's. Hydrografisch behoort het tot het Bekken van de Gentse kanalen. Het onderzoeksgebied ligt ten westen van het Handelsdok, ten zuiden van het Houtdok en ten zuidoosten van het Verbindingskanaal. Ten zuidwesten van het onderzoeksgebied stroomt de Leie, ten zuiden de Vertakking De Pauw en ten westen de Lieve. De Schelde is op grotere afstand ten zuidoosten gesitueerd (Figuur 11).

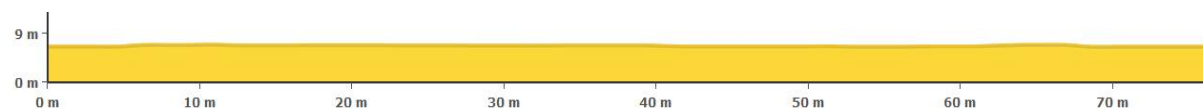
Figuur 9: Luchtfoto van 2016 met aanduiding van het onderzoeksgebied (<https://www.geopunt.be/kaart>)

Figuur 10: Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II, DTM 1m, met aanduiding van het onderzoeksgebied

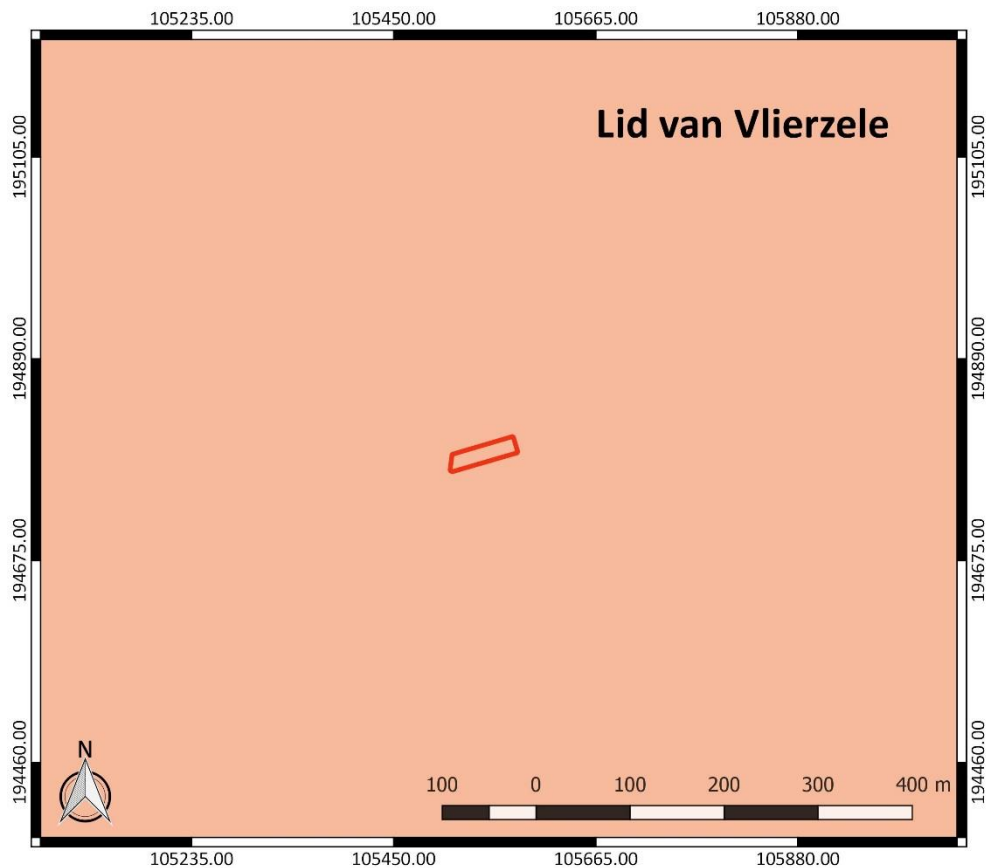
Figuur 11: Hydrografische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied en Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II, DTM 1m (<https://www.geopunt.be/kaart>)

Figuur 12: Hoogteverloop van noordoost naar zuidwest (www.geopunt.be/kaart)

Geomorfologisch situeert Gent zich ter hoogte van de zuidelijke uitloper van de Vlaamse Vallei (de Boven-Scheldevallei). Deze vormt een brede vlakte, gelegen op een gemiddelde hoogte van 10 m TAW. De zuidelijke uitloper van de Vlaamse Vallei neemt de vorm aan van een brede zandige vlakte, die ontstaan is tijdens het fluvioperiglaciaal Weichseliaan. Het gebied ontwikkelde zich tot een laagterras door de Holocene insnijding van de Schelde. Er zijn in de streek lokale opstuivingen of dekzandaccumulaties te vinden, waardoor er topografische verhogingen van ongeveer 1 m ontstaan zijn. In het gebied bevinden zich tevens de Holocene alluviale valleien van zowel de Leie als de Schelde, met een sterk meanderend karakter. De alluviale vlakte heeft een gemiddelde hoogte van 6 m TAW.³ Landschappelijk is het onderzoeksgebied te situeren in de vallei van de Leie (Figuur 10), in een vlak gebied, op een hoogte van 6,7 tot 7,1 m TAW (Figuur 12).

³ Haecon/De Moor 2000, 6-7

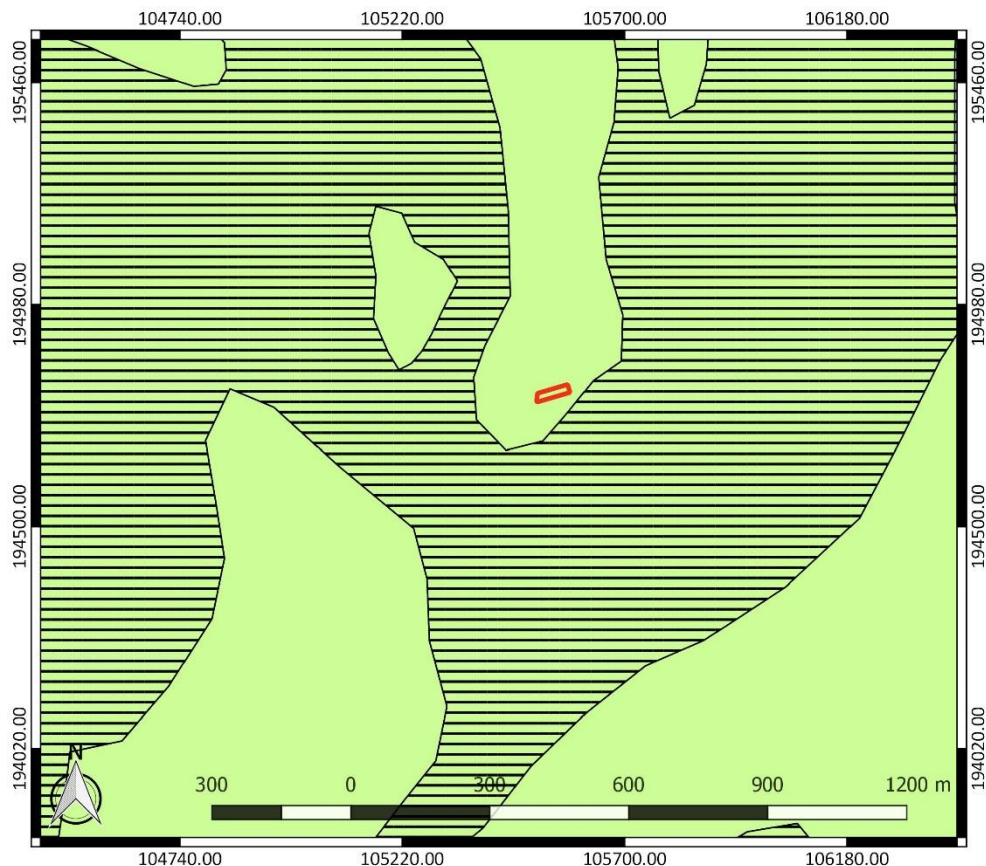
Figuur 13: Tertiaire geologische ondergrond met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

De tertiaire ondergrond (Figuur 13) behoort tot het Lid van Vlierzele, dat bestaat uit groen tot grijsgroen fijn zand dat soms kleihoudend is, met plaatselijk dunne zandsteenbankjes die glauconiet- en glimmerhoudend zijn.⁴

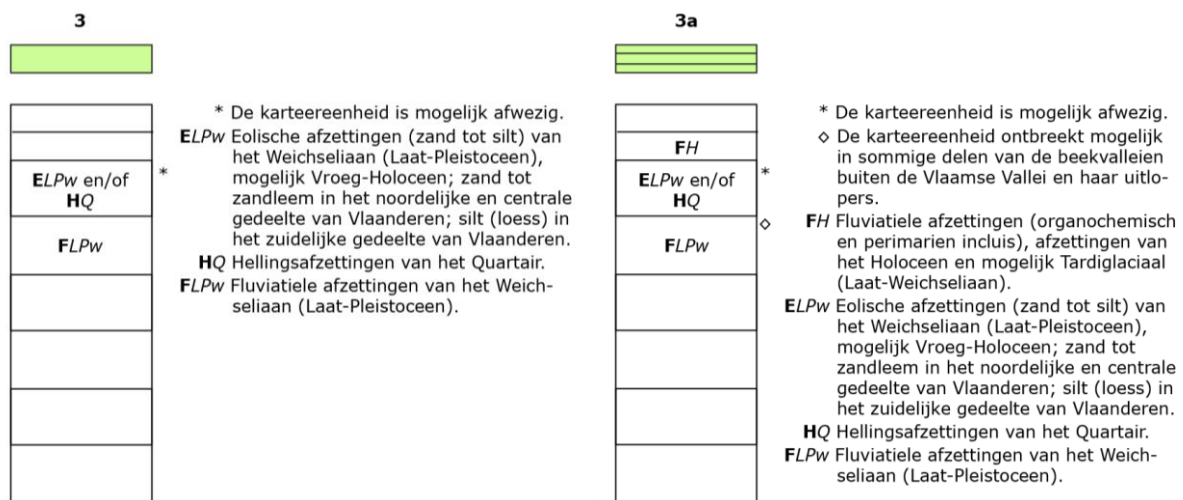
De quartairgeologische kaart (Figuur 14) geeft aan dat in het onderzoeksgebied eolische afzettingen van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen) en mogelijk Vroeg-Holocene voorkomen, en/of hellingafzettingen van het Quartair. Hieronder bevinden zich fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen). In de omgeving van het onderzoeksgebied zijn ook nog jongere fluviatiele afzettingen van het Holocene en mogelijk Tardiglaciaal (Laat-Weichseliaan) boven de reeds genoemde afzettingen terug te vinden. Ze zijn gearceerd weergegeven op de kaart.⁵

⁴ www.geopunt.be/kaart

⁵ www.geopunt.be/kaart

Figuur 14: Quartairegeologische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

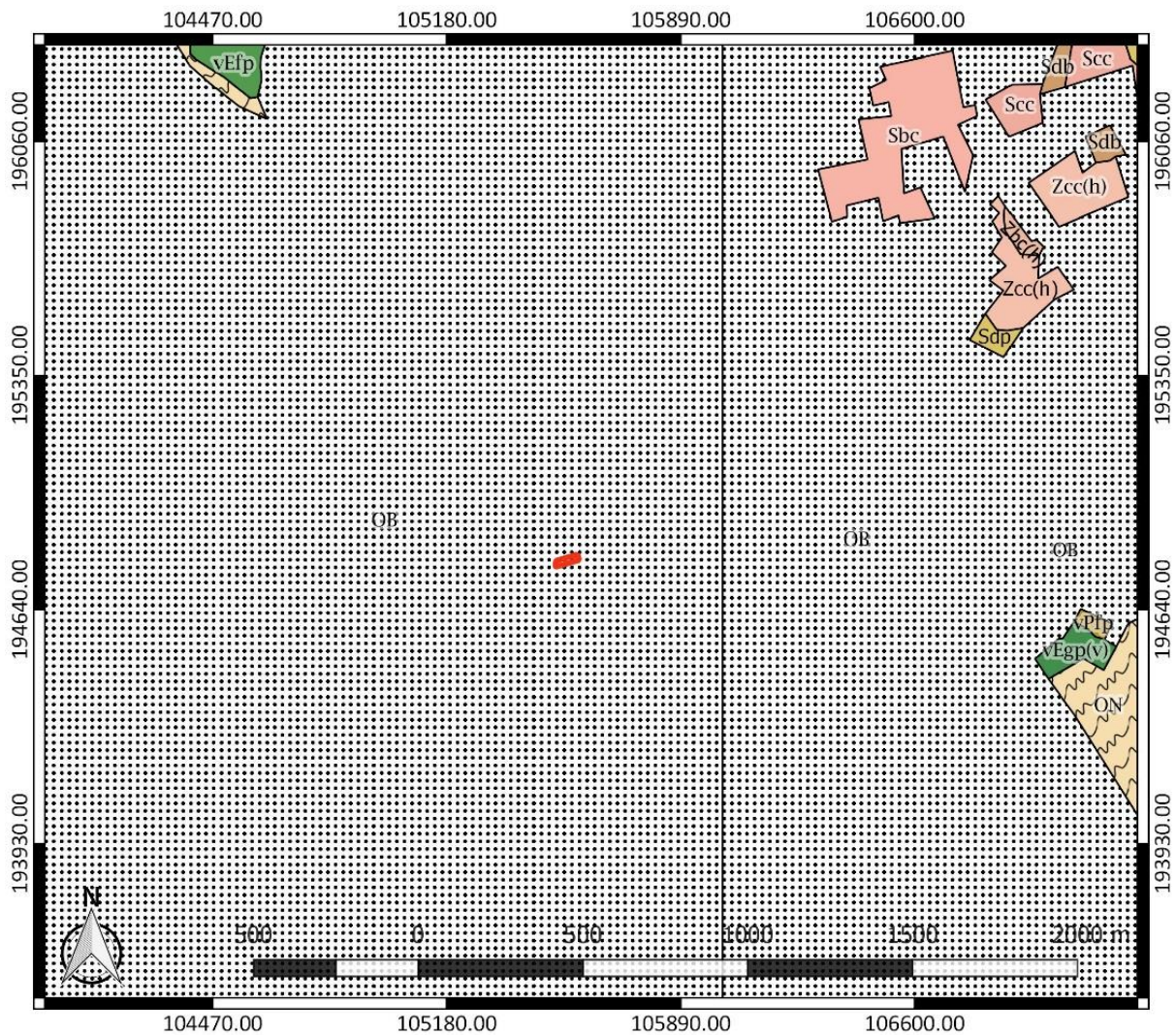

Figuur 15: Legende bij de quartairegeologische kaart (www.geopunt.be)

De bodemkaart (Figuur 16) geeft het onderzoeksgebied weer binnen een bebouwde zone (OB). Ten noordoosten geeft de bodemkaart een droge lemig- (Sbc), een matig droge lemig- (Scc), een droge- (Zbc(h)) en een matig droge (Zcc(h)) zandbodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont aan. Bodemtype Zbc(h) en Zcc(h) bevatten ijzerconcreties.⁶ In het noordoosten treffen we tevens een matig natte lemig zandbodem zonder profiel (Sdp) en met structuur B horizont (Sdb) aan op de kaart. Ten zuidoosten en noordwesten zijn er opgehoogde gronden (ON), zeer sterk gleyige- (vEfp) en uiterst natte (vEgp(v)) kleibodems zonder profiel en een zeer natte licht zandleembodem zonder

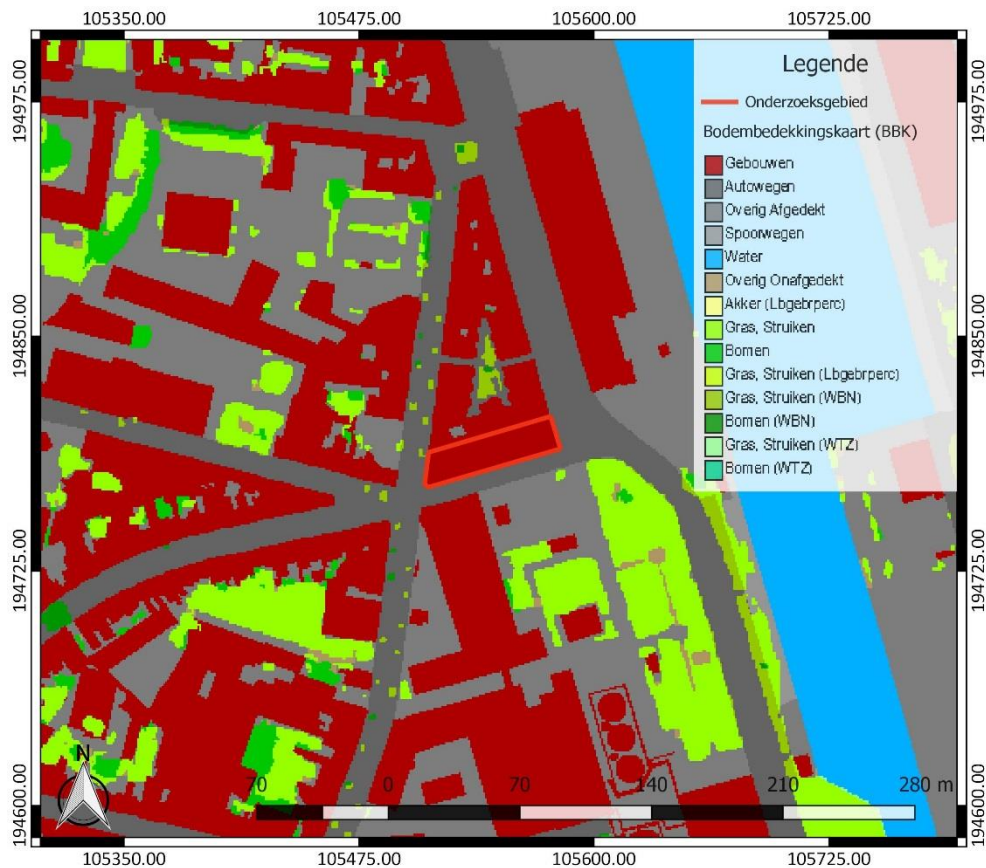
⁶ Leys/Amercyckx 1963, 45-46

profiel (vPfp) te zien op de kaart. Deze bodems bevatten veen op geringe diepte (ondieper dan 75 cm).

Figuur 16: Bodemkaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

Het onderzoeksgebied is volgens de bodemgebruikskaat volledig bebouwd (Figuur 17). Dit beeld komt overeen met het beeld dat we zien op een recente luchtfoto (Figuur 9). De bebouwing bestaat uit loodsen en een winkel.

Figuur 17: Bodemgebruikskartaal met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

2.4.2 Historische beschrijving van het onderzochte gebied

De Keltische naam “Ganda”, waarvan de naam Gent afgeleid is, zou een toponiem zijn voor samenvloeiing en verwijst naar de samenvloeiing van de Schelde en de Leie. In de 7de eeuw werden twee kloosters opgericht: de Sint-Baafsabdij aan de samenvloeiing van Leie en Schelde, en de Sint-Pietersabdij op de Blandijnberg. Op de Zandberg, links van de Schelde, was mogelijk in de 7de eeuw al een agrarische nederzetting aanwezig. In de 9de eeuw groeide deze nederzetting uit tot een portus met handelskarakter. Aan het einde van de 9de of het begin van de 10de eeuw werd op de plaats van het huidige Gravensteen een grafelijk castrum opgericht. In de nabijheid van het castrum ontstond een nieuwe portus, rond de voormalige Vismarkt (de huidige Groentemarkt) en langs de oevers van de Leie aan de Gras- en de Korenlei. In de 10de eeuw groeiden beide bevolkingskernen naar elkaar toe. Ook rond de abdijen groeiden bewoningskernen die pas later deel van de stedelijke portus werden.⁷

Rond 1100 werd de stad afgebakend door een watergordel van grachten en natuurlijke waterlopen. In het noordoosten vormde de Ottogracht de grens, in het noordwesten de Leie. Het onderzoeksgebied ligt buiten dit oorspronkelijke centrum, meer bepaald ten noordoosten ervan. In de 13de eeuw werd het grondgebied van Gent uitgebreid en opnieuw omwald. Onder andere het waterzieke overstromingsgebied tussen de Ottogracht en de Minnemeers, dat voordien in gebruik was als *upstallen* (graasweides voor het vee van de Gentse burgers), werd opgehoogd en verkaveld. In de 16de eeuw kreeg het stedelijk gebied een nieuwe versterkte vestinggordel. Deze gebastioneerde omheining werd vanaf 1577 gebouwd. In het oosten werd de vestgordel dicht tegen de stad

⁷ Agentschap Onroerend Erfgoed 2017: Gent - middeleeuwse stadskern [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/121063> (geraadpleegd op 23 oktober 2017); Capiteyn *et al.* 2007, 5.

aangelegd, vlak langs het onderzoeksgebied. Gedurende de hele 17de en 18de eeuw werden de stadsfortificaties aangepast.⁸ In de 19de eeuw ontwikkelde Gent zich tot een belangrijk industrie- en textielcentrum. De afschaffing van de octrooirechten en de stadspoorten in 1860 zorgde voor een ontwikkeling van de stad buiten de eerdere stadsgrenzen.⁹

Op kaarten uit de 16de eeuw is te zien dat het onderzoeksgebied nog niet bebouwd is. Op het plan van Braun en Hogenberg (1575-1579) ligt het onderzoeksgebied tussen verschillende grachten en molens (Figuur 18). De vele grachten lijken aan te geven dat het een nat terrein betrof. Verder ten westen, op enige afstand, is stedelijke bebouwing weergegeven. Het plan van Guicciardini (1582-1588) toont de gebastioneerde omheining, die nog niet aangegeven is op de kaart van Braun en Hogenberg. Het terrein is net ten westen van de vestinggordel gelegen (Figuur 19).

Figuur 18: Plan van Braun en Hogenberg met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.cartesius.be)

Op een stadsplan van Sanderus en Hondius uit 1641 (in een heruitgave uit 1904) lijkt het terrein als grasland in gebruik te zijn geweest (Figuur 20). Het terrein en zijn omgeving lijken in gebruik als blekerij. De Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden, opgemaakt op initiatief van graaf de Ferraris (1771-1778), geeft een gelijkaardig beeld (Figuur 21 en Figuur 22). Door het onderzoeksgebied loopt een weg volgens de zgn. Ferrariskaart. In werkelijkheid is deze weg wellicht net ten westen van het onderzoeksgebied te situeren, zoals ook het stadsplan van Sanderus en Hondius aangeeft.

⁸ Agentschap Onroerend Erfgoed 2017: Gent - middeleeuwse stadskern [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/121063> (geraadpleegd op 23 oktober 2017); Capiteyn *et al.* 2007, 22 en 26-27

⁹ Agentschap Onroerend Erfgoed 2017: Gent - 19de- en 20ste-eeuwse stadsuitbreiding [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/122211> (geraadpleegd op 23 oktober 2017)

Figuur 19: Plan van Guicciardini met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.cartesius.be)

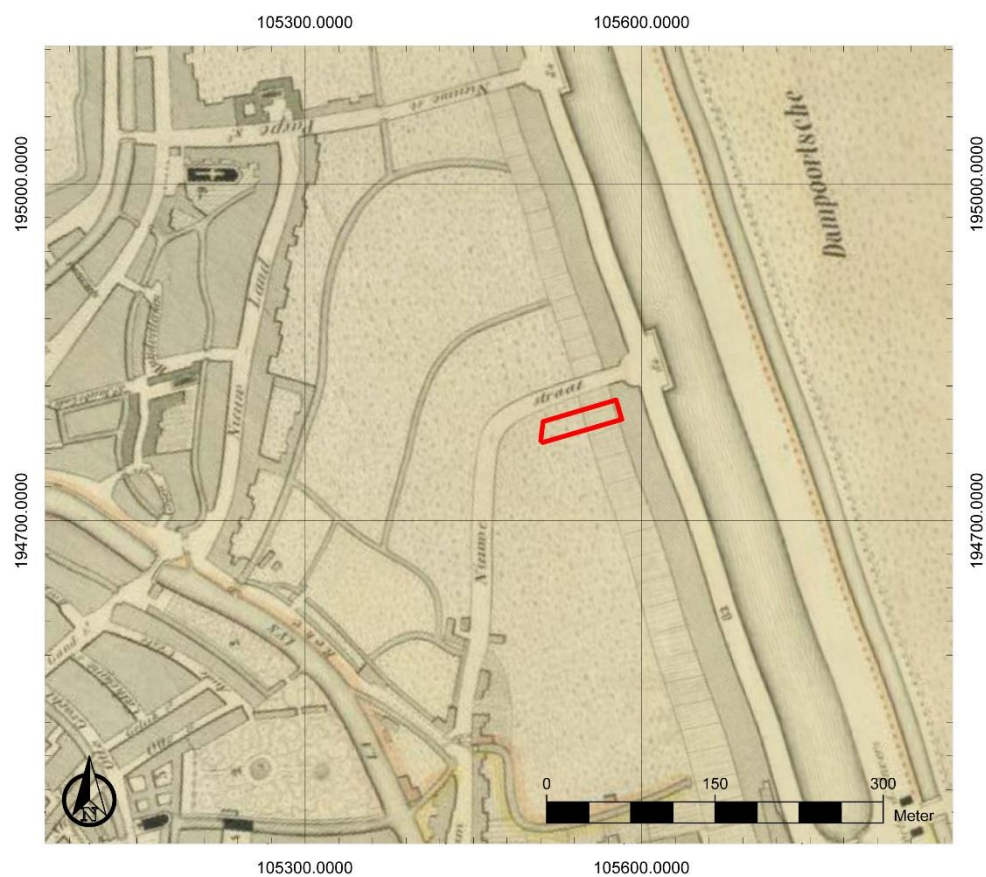
Figuur 20: Plan van Sanderus en Hondius met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.cartesius.be)

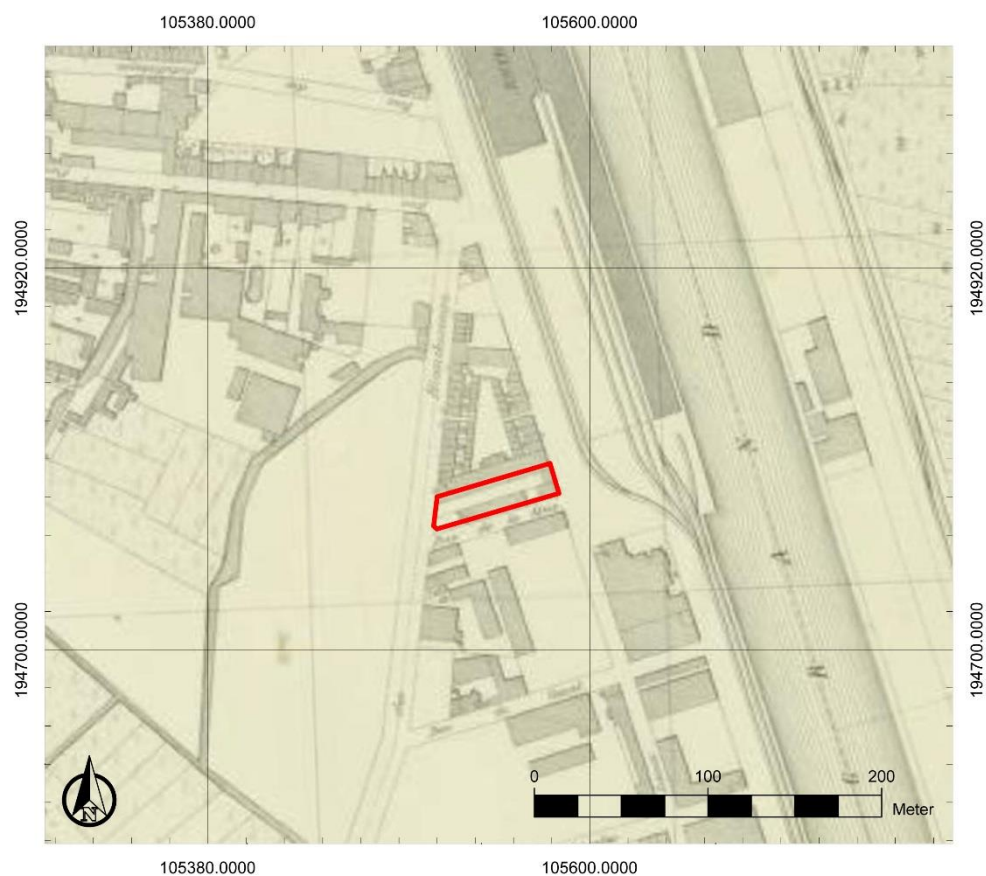
Figuur 21: Overzicht Kabinetskaart der Oostenrijkse Nederlanden met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

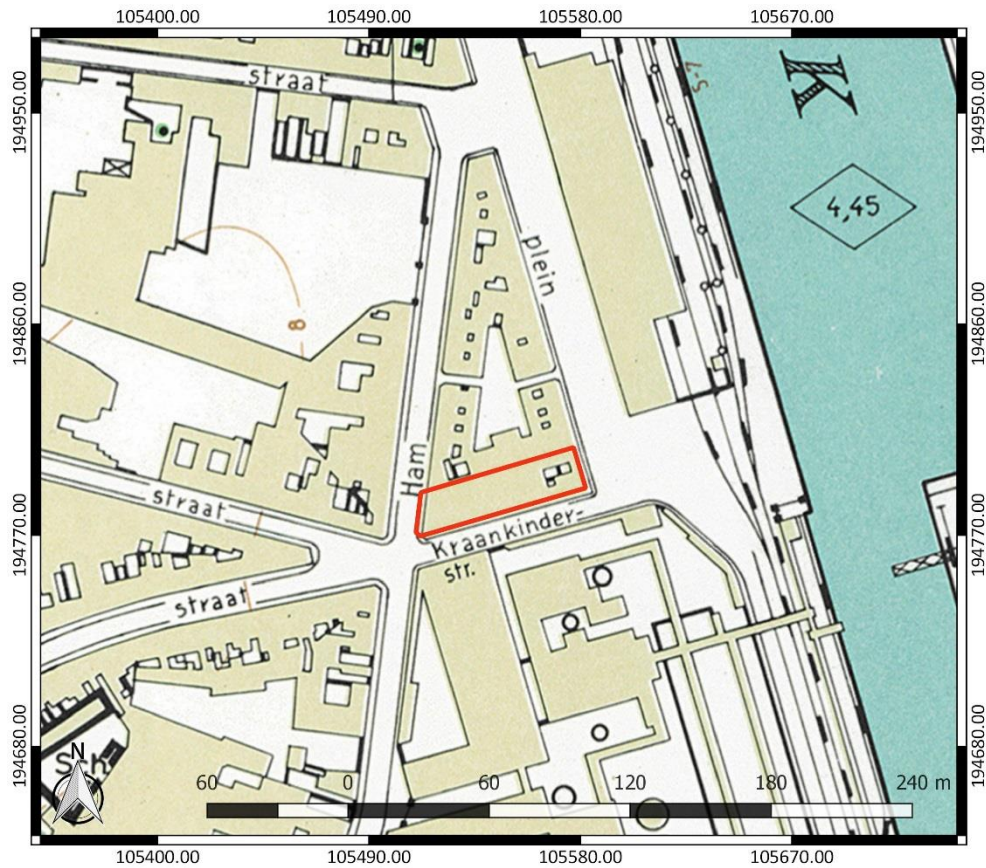
Figuur 22: Detail Kabinetskaart der Oostenrijkse Nederlanden met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

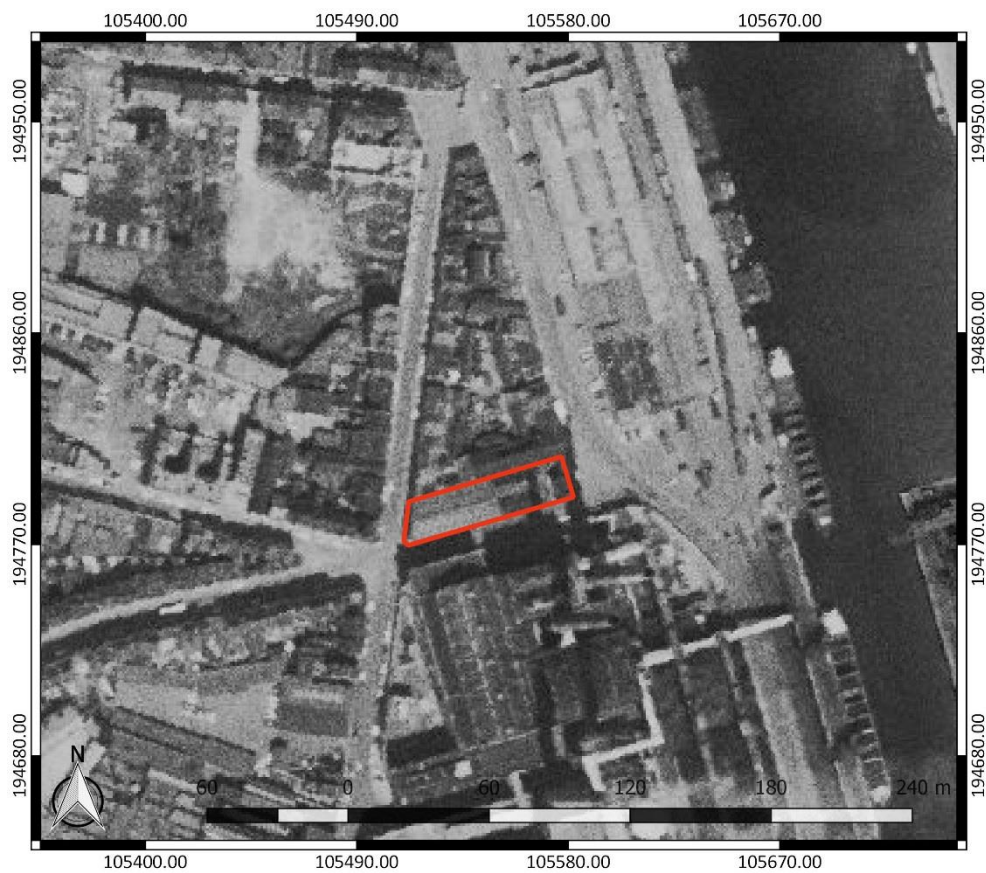
Figuur 23: Plan van Roothaese met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.cartesius.be)

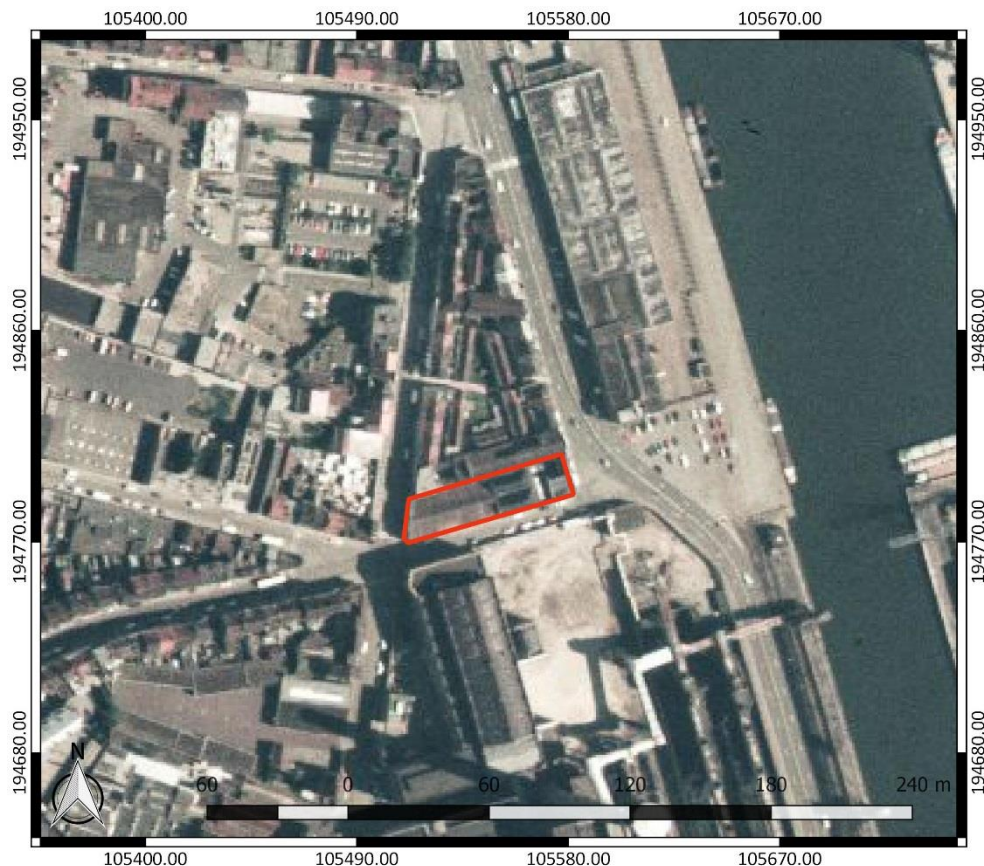
Figuur 24: Plan van Gevaert en Van Impe met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.cartesius.be)

Figuur 25: Topografische kaart van het Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

Figuur 26: Luchtfoto uit 1971 met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

Figuur 27: Luchtfoto uit 1979-1990 met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

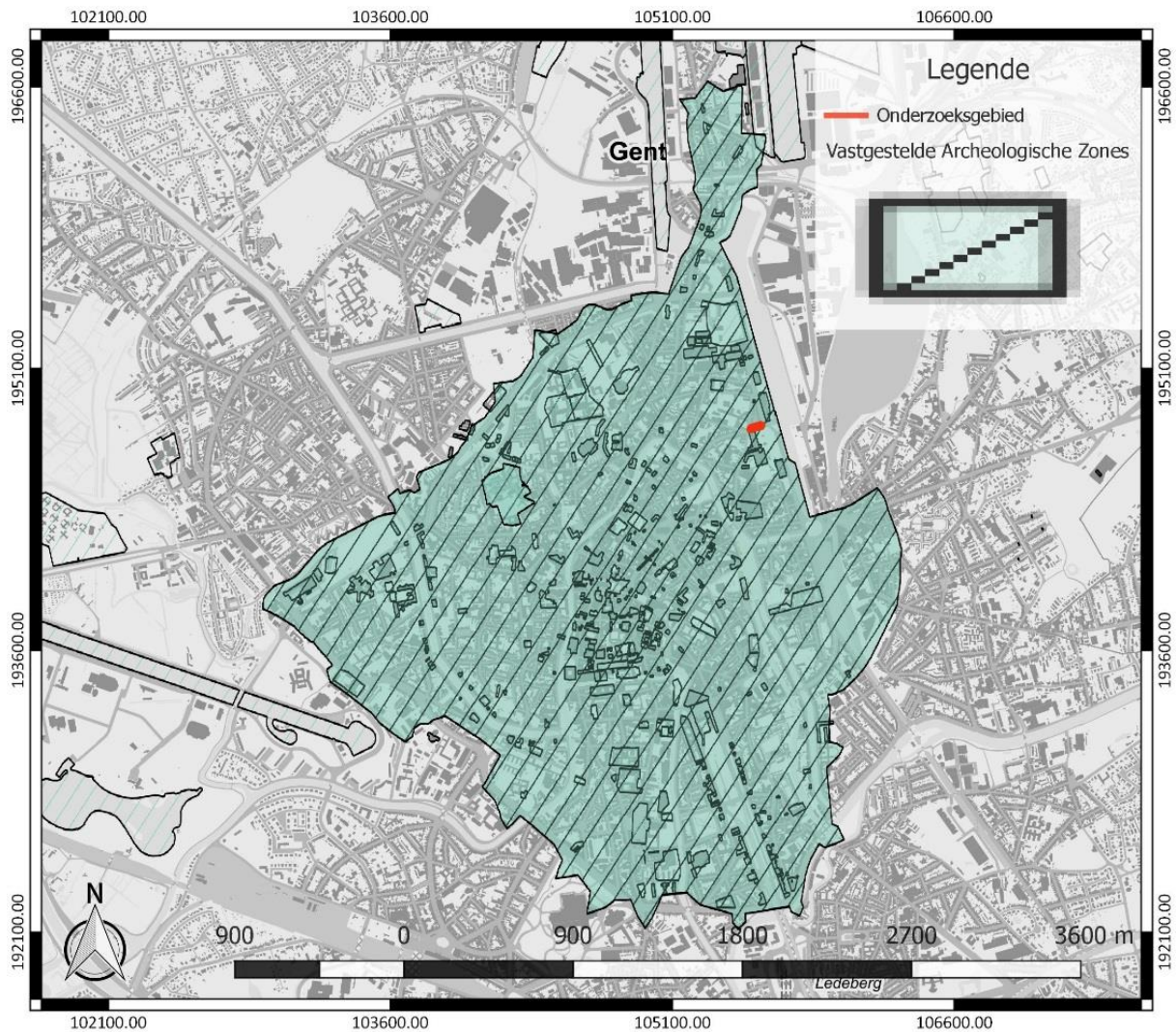
Het plan van Roothaese (1829) toont dat de vestinggordel in de 19de eeuw aangepast werd. De bastions die te zien waren op voorgaande kaarten, zijn verdwenen (Figuur 23). Op de kaart van Gevaert en Van Impe (1801-1900) is het onderzoeksgebied bebouwd en de omgeving deels verkaveld (Figuur 24). Deze verkaveling is verder gezet op een topografische kaart, opgemaakt door het Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw uit de periode 1950-1970 (Figuur 25). Op een luchtfoto uit 1971 (Figuur 26) en een uit 1979-1990 (Figuur 27) is te zien dat het onderzoeksgebied volledig bebouwd is. Dit beeld komt overeen met het beeld dat we zien op een recente luchtfoto (Figuur 9).

2.4.3 Het onderzochte gebied in zijn archeologisch kader

Het onderzoeksgebied ligt binnen de vastgestelde archeologische zone 'Historische stadskern van Gent' (Figuur 28).¹⁰

De Centrale Archeologische Inventaris (CAI) vermeldt een aantal locaties in de omgeving van het onderzoeksgebied waar archeologische resten gekend zijn (Figuur 29). De in de nabijheid gelegen archeologische waarden en de locaties met een gelijkaardige landschappelijke ligging worden besproken. Ze zijn het relevantste om het archeologisch potentieel van het terrein in te schatten. De meeste gekende archeologische waarden bevinden zich ten zuidwesten van het onderzoeksgebied. In de onmiddellijke omgeving vermeldt de CAI geen vondstlocaties.

¹⁰ Agentschap Onroerend Erfgoed 2017: Historische stadskern van Gent [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/140021> (geraadpleegd op 20 oktober 2017).

Figuur 28: Overzichtskartaal van de vastgestelde archeologische zones met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

In de buurt van het onderzoeksgebied was het laatmiddeleeuwse Sint-Jacobsgodshuis (CAI ID 157797) gesitueerd. In de 13de eeuw had het al de functie van proveniers-, armen- en gasthuis. Het godshuis is gekend uit historische bronnen. Materiële overblijfselen ontbreken tot nog toe.¹¹

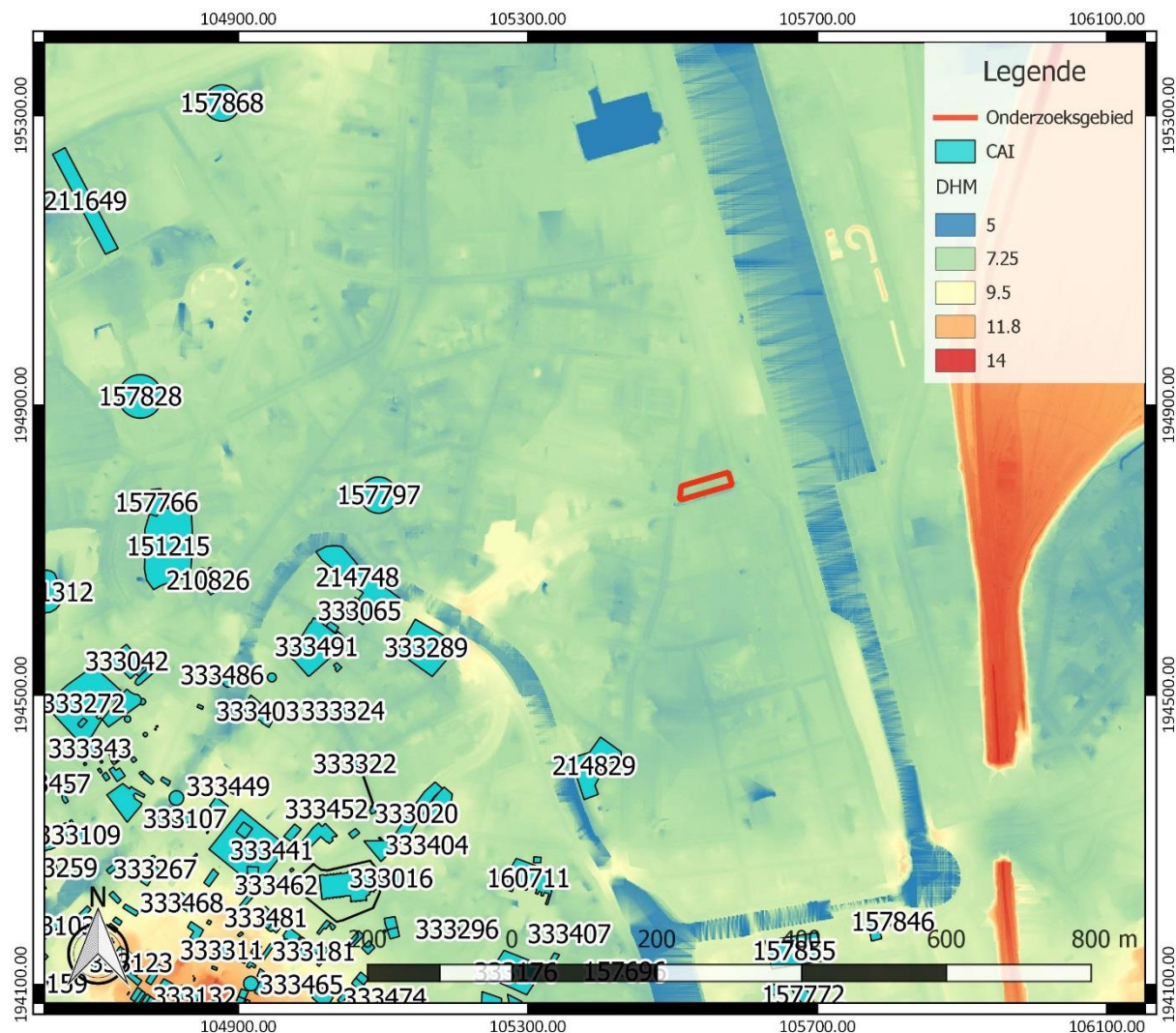
Ten zuidwesten van het onderzoeksgebied, aan de Blekersdijk (CAI ID 214829), werd bij proefsleuvenonderzoek een 3 m dik ophogingspakket uit de nieuwe tijd en funderingen en regenwaterputten uit de nieuwste tijd gevonden.¹²

De oudste vondst in de omgeving dateert uit het neolithicum en werd gevonden ter hoogte van de Geuzenberg (CAI ID 157868). Het gaat om lithisch materiaal, meer bepaald om een geretoucheerde kling.¹³

¹¹ Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 157797, Sint-Jacobsgodshuis (geraadpleegd op 23 oktober 2017)

¹² Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 214829, Blekersdijk (geraadpleegd op 23 oktober 2017)

¹³ Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 157868, Geuzenberg I (geraadpleegd op 24 oktober 2017)

Figuur 29: Overzichtskartaal Centrale Archeologische Inventaris met aanduiding van het onderzoeksgebied (<https://geo.onroerenderfgoed.be/>), weergegeven op het DTM

Ook resten uit de middeleeuwen kwamen aan het licht in de omgeving. Op het Fratersplein (CAI ID 157828) werd aardewerk uit de vroege middeleeuwen gevonden, wat wijst op bewoning in de onmiddellijke omgeving vóór de fraters van de derde orde van Sint-Franciscus zich hier in 1456 vestigden. In 1584 werden de gronden opgekocht door de Calvinisten die er hun 'Kartuize' vestigden. Na opheffing van de orde in 1783 werd een deel van de gebouwen omgevormd tot spinnerij. De kartuizerhuisjes werden op het eind van de 18de eeuw afgebroken. Er zijn enkele bakstenen muren van teruggevonden. Dit vondstenmateriaal kan tussen de 14de en de 18de eeuw gedateerd worden.¹⁴

Uit de volle middeleeuwen werd er aardewerk gevonden in de Goudstraat (CAI ID 333065). Er werden tevens muurresten en een loopniveau van een huis met aangestampte zavelbevloering en een vuurplaat uit de late middeleeuwen gevonden. Ook in de Bibliotheekstraat (CAI ID 333020) werden resten uit de volle middeleeuwen aangetroffen. Ze zijn afkomstig van een gedempte gracht: de Baudelovest of Sint-Jansgracht. Er werden tevens muurresten uit de late middeleeuwen, de nieuwe tijd en van onbekende datum gevonden. Een laatmiddeleeuwse bakstenen muur maakte deel uit van een kade of de bewoning erlangs. Enkele 16de-eeuwse muurresten behoren tot een vleugel

¹⁴ Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 157828, Fratersplein 9 (geraadpleegd op 24 oktober 2017)

van de Baudelo-abdij. Aangrenzend (op CAI ID 214747) werden 13de-eeuwse aanplempingslagen, enkele kuilen en twee ovenrestanten uit de 14de eeuw gevonden.¹⁵

Bij een opgraving en palynologisch onderzoek op de vindplaats Minnemeers (CAI ID 214748) werden ophogingspakketten met aardewerk, botmateriaal en organische resten uit de 13de-14de eeuw gevonden. Mogelijk was hier een stortplaats in deze periode. Ook werd een inhumatiegraf of geïsoleerde kistbegraving uit deze periode gevonden. In de buurt van deze locatie is de gedempte Minnemeersgracht uit de late middeleeuwen te vinden (CAI ID 333289). Onderin werd archeologisch vondstenmateriaal (aardewerk) gevonden. De gracht werd vermoedelijk pas begin 20ste eeuw gedempt.¹⁶

Op locatie CAI ID 160711 werden bij controle van werken aardewerkvondsten uit de late middeleeuwen aangetroffen. Er werden misbaksels gevonden, wat erop wijst dat hier mogelijk een pottenbakkerij gevestigd was. Ook juist ten noorden van deze locatie (op CAI ID 333405) kwam een groep misbaksels aan het licht. De vondsten kunnen in het midden en aan het einde van de 14de eeuw geplaatst worden. Ook ter hoogte van de Kromme wal (CAI ID 333261 [ten zuidwesten van CAI ID 333491]) is 14de-eeuws aardewerk gevonden.¹⁷

Uit de late middeleeuwen is een motte gekend in de Rodelijvenkensstraat (CAI ID 151215). Van de motte rest een circulaire structuur met ophoging, omringd door een gracht. Ook het neerhof werd gelokaliseerd. Het hoofdgebouw bestond uit een vierkante stenen donjon, geflankeerd door hoektorentjes. De donjon staat bekend als de kern van de middeleeuwse heerlijkheid Blaisant en is ouder dan 1534. De donjon bleef bewaard tot in 1731. Een deel van de gebouwen, waaronder de toren, was nog zichtbaar tot in de 19de eeuw.¹⁸

Ter hoogte van CAI ID 333491 bevond zich het klooster van de Arme Klaren uit de late middeleeuwen. In de 18de eeuw werd volgens archiefstukken een herenhuis opgetrokken op de plaats van het verdwenen klooster. Er zijn resten bewaard die vermoedelijk van het venster van de voormalige kapel van het klooster afkomstig zijn. Op een muur van een gelijkgrondse kamer werden niet nader gedateerde muurschilderingen van een heiligenfiguur via veldprospectie ontdekt. Deze wandschilderingen behoorden tot het interieur van de kloosterkerk.¹⁹

Verder zijn er uit de late middeleeuwen in de Speldenstraat (CAI ID 333403) resten gevonden van een traptoren in baksteen. Op vindplaats CAI ID 333067 (ten oosten van CAI ID 333491) werd bij een toevalsvondst een ijzeren plaatje aangetroffen in de vorm van een zogenaamd Spaans schild. Het lijkt

¹⁵ Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 333065, Goudstraat 18-20 (DCZSA66) (geraadpleegd op 23 oktober 2017); Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 333020, Bibliotheekstraat (DCZSA21) (geraadpleegd op 24 oktober 2017); Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 214747, bibliotheekstraat (geraadpleegd op 24 oktober 2017)

¹⁶ Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 214748, Minnemeers (geraadpleegd op 23 oktober 2017); Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 333289, Minnemeers (DCZSA290) (geraadpleegd op 23 oktober 2017)

¹⁷ Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 160711, Steendam – IJkmeesterstraat (geraadpleegd op 24 oktober 2017); Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 333405, Steendam (DCZSA406) (geraadpleegd op 24 oktober 2017); Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 333261, Kromme wal (DCZSA262) (geraadpleegd op 23 oktober 2017)

¹⁸ Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 151215, Rodelijvenkensstraat I (geraadpleegd op 24 oktober 2017)

¹⁹ Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 333491, Goudstraat 5 (DCZSA492) (geraadpleegd op 23 oktober 2017); Agentschap Onroerend Erfgoed 2016: Herenhuis [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/24715> (geraadpleegd op 23 oktober 2017).

in koper geslagen en is versierd met een heraldisch motief (van een leeuw). Het motief stamt uit late middeleeuwen, maar mogelijk is de vondst van jongere datum.²⁰

In de omgeving zijn verder ook resten uit de nieuwe tijd aanwezig. In de Rodelijvenkensstraat (CAI ID 151215) werd een overwelfde gracht uit de 16de eeuw gesitueerd. Een andere gedempte gracht uit de nieuwe tijd, geflankeerd door paaltjes (wellicht een bleekweidegracht) werd samen met twee waterputten gevonden ter hoogte van de Minnemeers (CAI ID 214748). Uit de 18de eeuw zijn hier resten van barakken van het leger van de Britse hertog aangetroffen. Ter hoogte van CAI ID 157766 werden sporen gevonden die mogelijk wijzen op activiteiten van een pijpenbakker.²¹

Verschillende vondsten zijn afkomstig van bewoning uit deze periode, zoals muurresten en kelders in de Sleepstraat (CAI ID 210826), een 17de-eeuws of ouder gebouw met verbouwingssporen uit 18de eeuw op het Beverhoutplein (CAI ID 155062 [ten zuidoosten van CAI ID 333452]) en resten van baksteenstructuren uit de 16de-17de eeuw in de Bibliotheekstraat (CAI ID 214747 [ten oosten van CAI ID 333020]). Ook op vindplaats CAI ID 333407 bevond zich een huis in de 16de eeuw. Het werd uitgebreid in de 16de of 17de eeuw en compleet gewijzigd in de 19de eeuw. Langs de Ottogracht (CAI ID 333324) werden bij toeval 18de-eeuwse muurschilderingen in een 17de-eeuws huis gevonden.²²

Nog uit de nieuwe tijd is een eikenhouten plank met polychrome beschildering, afkomstig van het klooster van de Arme Klaren, aangetroffen langs de Willem de Beersteeg (CAI ID 333066 [ten noordoosten van CAI ID 333491]). In de Wolfstraat (CAI ID 333452) kwamen resten aan het licht van een omheining rond de kerk. In de Goudstraat (CAI ID 333065), waar ook al resten van een huis uit de middeleeuwen aanwezig waren, werden uit de nieuwe tijd een kuil met aardewerk en een munt uit de 15de eeuw, en een vloerniveau met tegels uit de 18de eeuw ontdekt. Ter hoogte van CAI ID 211649 werden ophogingspakketten uit de nieuwe tijd gevonden.²³

Verder zijn er ook uit de nieuwste tijd archeologische waarden gekend. In de Bibliotheekstraat (CAI ID 214747 [ten oosten van CAI ID 333020]) werden resten van leerlooierskuipen, kalkputten, werkruimten en verschillende resten van bakstenen structuren uit de 19de eeuw aangetroffen. Ter hoogte van het Zorghotel Voortman (CAI ID 211649) werden bij proefsleuvenonderzoek verschillende ruimtes met muren en baksteenvloeren gevonden, die behoren tot de resten van een industriële textieldrukkerij die hier in 1790 werd opgericht.²⁴

²⁰ Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 333403, Speldenstraat 1 (DCZSA404) (geraadpleegd op 23 oktober 2017); Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 333067, Goudstraat 12 (DCZSA70) (geraadpleegd op 23 oktober 2017)

²¹ Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 151215, Rodelijvenkensstraat I (geraadpleegd op 24 oktober 2017); Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 214748, Minnemeers (geraadpleegd op 23 oktober 2017); Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 157766, Fratersplein 7 (geraadpleegd op 24 oktober 2017)

²² Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 210826, Sleepstraat (geraadpleegd op 24 oktober 2017); Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 155062, Beverhoutplein 1 (geraadpleegd op 24 oktober 2017); Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 214747, bibliotheekstraat (geraadpleegd op 24 oktober 2017); Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 333407, Tussen 't Pas 1 (DCZSA408) (geraadpleegd op 24 oktober 2017); Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 333324, Ottogracht 26 (DCZSA325) (geraadpleegd op 24 oktober 2017)

²³ Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 333066, Willem de Beersteeg (DCZSA67) (geraadpleegd op 23 oktober 2017); Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 333452, Wolfstraat 11 (DCZSA453) (geraadpleegd op 24 oktober 2017); Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 333065, Goudstraat 18-20 (DCZSA66) (geraadpleegd op 23 oktober 2017); Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 211649, Zorghotel Voortman (geraadpleegd op 24 oktober 2017); Zie ook: Bruggeman/Reyns 2015.

²⁴ Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 214747, bibliotheekstraat (geraadpleegd op 24 oktober 2017); Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 211649, Zorghotel Voortman (geraadpleegd op 24 oktober 2017); Zie ook: Bruggeman/Reyns 2015

Ter hoogte van de Minnemeers werden opgravingen uitgevoerd. Op vindplaats CAI ID 333289 bevond zich in de 19de eeuw de fabriek Desmet-Gecquier. Er zijn resten in baksteen, diverse ruimtes en een waterput gevonden. Ook was er een beluik van huizen, dat gesloopt werd in 1845. Op locatie CAI ID 214748 zijn 19de-eeuwse muurresten van verschillende bouwfases gevonden. Uit dezelfde periode dateren resten die mogelijk van een branderij afkomstig zijn. Ze werden gevonden aan het Sluizeken (CAI ID 333486). Vlakbij deze locatie, ter hoogte van CAI ID 333402 (ten zuiden van CAI ID 333486), werd bij controle van werken een muurschildering ontdekt uit het begin van de 19de eeuw.²⁵

Ten slotte zijn er nog enkele vondsten van onbepaalde datum gevonden ter hoogte van de Ottogracht. Het gaat om resten van een kade of steiger (op CAI ID 333319 [ten zuidoosten van CAI ID 333322] en CAI ID 333320 [ten zuidwesten van CAI ID 333020]). Ook werden er resten van een brug gevonden, die aansluit bij de resten van de kade, naast houten palen en de aanzet van een bruggenhoofd van de Baudeloobrug (CAI ID 333321 [ten zuidoosten van CAI ID 333322]). Tevens kwamen er van de Wolfbrug (CAI ID 333322) en van een huis dat tussen de gracht en de Sint-Amelbergastraat gelegen was (CAI ID 333323 [ten westen van CAI ID 333322]) aan het licht.²⁶

Andere gekende archeologische waarden in de omgeving van het onderzoeksgebied bevinden zich al op vrij grote afstand ten opzichte van het onderzoeksgebied of kennen een verschillende landschappelijke ligging. Ze zijn weinig relevant om het archeologisch potentieel van het terrein in te schatten. Daarom worden ze hier niet nader toegelicht.

2.4.4 Interpretatie van het onderzochte gebied en synthese

Na uitvoering van het bureauonderzoek kunnen de onderzoeksvragen die vooropgesteld werden, beantwoord worden.

Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologisch potentieel van het terrein? Wat is de landschapshistoriek en de gebruiksevolutie van het terrein?

Het onderzoeksgebied is gelegen in een alluviale vlakte. Het betreft een nat terrein. Dit wordt aangegeven door historische kaarten, waarop verschillende grachten te zien zijn en het gebruik van het terrein en zijn omgeving als blekerij in het verleden. Vanaf de 16de eeuw komt het onderzoeksgebied binnen de stadsomwalling te liggen. Het is niet ver van de vestinggordel af gelegen, maar op basis van historische kaarten kunnen we besluiten dat op het terrein geen resten gerelateerd aan de vestinggordel te verwachten zijn. Sinds de 19de eeuw werd het terrein stilaan bebouwd. De bebouwing betreft voornamelijk magazijnen.

Gekende archeologische waarden in de omgeving kunnen verder inzicht bieden in het archeologisch potentieel van het terrein. Het valt op dat de databank voornamelijk gekende archeologische waarden ten westen van het onderzoeksgebied toont. Dit is de zone waar op de oudste historische kaarten ook reeds bebouwing te zien is. Oudere vondsten dan de middeleeuwse periode zijn schaars

²⁵ Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 333289, Minnemeers (DCZSA290) (geraadpleegd op 23 oktober 2017); Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 214748, Minnemeers (geraadpleegd op 23 oktober 2017); Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 333486, Sluizeken 30 (DCZSA487) (geraadpleegd op 24 oktober 2017); Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 333402, Sluizeken 33 (DCZSA403) (geraadpleegd op 24 oktober 2017)

²⁶ Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 333319, Ottogracht (DCZSA320) (geraadpleegd op 24 oktober 2017); Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 333320, Ottogracht (DCZSA321) (geraadpleegd op 24 oktober 2017); Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 333321, Ottogracht (DCZSA322) (geraadpleegd op 24 oktober 2017); Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 333322, Ottogracht (DCZSA323) (geraadpleegd op 24 oktober 2017); Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 333323, (DCZSA324) (geraadpleegd op 24 oktober 2017)

in de omgeving. Enkel een vondst van lithisch materiaal op enige afstand ten noordwesten van het onderzoeksgebied is te vermelden.

Op basis van historische kaarten zijn binnen het onderzoeksgebied geen relevante archeologische waarden te verwachten die dateren vanaf de 16de eeuw. Ook voor oudere sporen lijkt het potentieel van het terrein kleiner, maar we kunnen op dit moment niet concluderen dat er geen archeologische sporen op het terrein aanwezig zijn. Steentijd artefacten zouden aanwezig kunnen zijn op het terrein, maar van een eventuele steentijd artefactensite is te verwachten dat deze geroerd of verstoord is, omdat deze zich vaak bovenaan het bodemarchief bevinden. Hoewel de aanwezige bebouwing vermoedelijk geen diepe verstoringen van de bodem heeft veroorzaakt, wordt wel verwacht dat ze een negatieve impact gehad heeft op eventueel aanwezige steentijd artefactensites.

Wat is de impact van de geplande werken?

Op het terrein worden 26 sociale koopwoningen met bijhorende voorzieningen gerealiseerd. Omdat tot nog toe geen sonderingen uitgevoerd zijn op het terrein, is de precieze funderingswijze en funderingsdiepte van de geplande nieuwbouw momenteel nog niet gekend. Wel is duidelijk dat ondergronds heel wat nutsvoorzieningen gepland worden. In combinatie met de aan te leggen funderingen en het feit dat de precieze diepte daarvan momenteel nog niet gekend is, moeten we er van uitgaan dat het bodemarchief binnen het volledige onderzoeksgebied bedreigd is.

2.4.5 Afweging noodzaak verder vooronderzoek

Op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek kunnen we besluiten dat op basis van de landschappelijke ligging de kans op archeologische sporen mogelijk kleiner is voor het onderzoeksgebied. We kunnen echter niet besluiten dat er geen archeologische sporen op het terrein aanwezig zijn. Van de geplande werken kunnen we verwachten dat ze een negatieve impact op het aanwezige bodemarchief zullen hebben. Om uitsluitsel te kunnen geven over de vraag of een waardevolle archeologische vindplaats aanwezig is op het terrein, is de uitvoering van bijkomend archeologisch vooronderzoek nodig.

Geofysisch onderzoek is niet aangewezen omdat dit geen gegevens over de chronologie van de eventueel gedetecteerde fenomenen kan opleveren. Veldkartering is niet mogelijk binnen het onderzoeksgebied, omdat het volledige terrein bebouwd is. Landschappelijk booronderzoek is evenmin relevant. Op basis van de aanwezige bebouwing op het terrein wordt reeds enige aantasting van het bodemarchief verwacht. Omwille daarvan wordt verwacht dat een eventuele steentijd artefactensite op het terrein verstoord zal zijn.

Wel dient een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd te worden, om na te gaan of binnen het onderzoeksgebied relevante archeologische sporen aanwezig zijn. Deze onderzoekstechniek biedt daarvoor voldoende ruimtelijk inzicht en is geschikt omdat een site zonder complexe verticale stratigrafie verwacht wordt.

Indien tegen de verwachtingen uit het proefsleuvenonderzoek toch de aanwezigheid van een goed bewaarde steentijd artefactensite blijkt, dient het proefsleuvenonderzoek nog gevolgd te worden door een waarderend archeologisch booronderzoek, om de goed bewaarde steentijd artefactensite verder te onderzoeken.

3 Samenvatting

Op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek kunnen we besluiten dat op basis van de landschappelijke ligging de kans op archeologische sporen mogelijk kleiner is voor het onderzoeksgebied. We kunnen echter niet besluiten dat er geen archeologische sporen op het terrein aanwezig zijn. Van de geplande werken kunnen we verwachten dat ze een negatieve impact op het aanwezige bodemarchief zullen hebben. Om uitsluitel te kunnen geven over de vraag of een waardevolle archeologische vindplaats aanwezig is op het terrein, is de uitvoering van bijkomend archeologisch vooronderzoek nodig.

4 Bibliografie

4.1 Publicaties

Bruggeman, J./N. Reyns, 2015: Archeologisch vooronderzoek Gent- Vogelenzang-Blaisantvest. Zorghotel en serviceflats Voortman, Temse (*Rapporten All-Archeo bvba 290*).

Capiteyn, A./L. Charles/M.-C. Laleman, 2007: *Historische atlas van Gent. Een visie op verleden en toekomst*, Gent.

Haecon nv./G. De Moor, 2000: *Toelichting bij de Quartairgeologische kaart. Kaartblad 22 Gent*, Gent.

Leys, R./J. Ameryckx, 1963: *Bodemkaart van België. Verklarende tekst bij het kaartblad Melle 55E*, Brussel.

4.2 Websites

Cartesius (2017)
<https://www.cartesius.be>

Centrale Archeologische Inventaris (2017)
<https://cai.onroenderfgoed.be>

Databank ondergrond Vlaanderen (2017)
<http://dov.vlaanderen.be>

Geoportaal Onroerend Erfgoed (2017)
<https://geo.onroenderfgoed.be/>

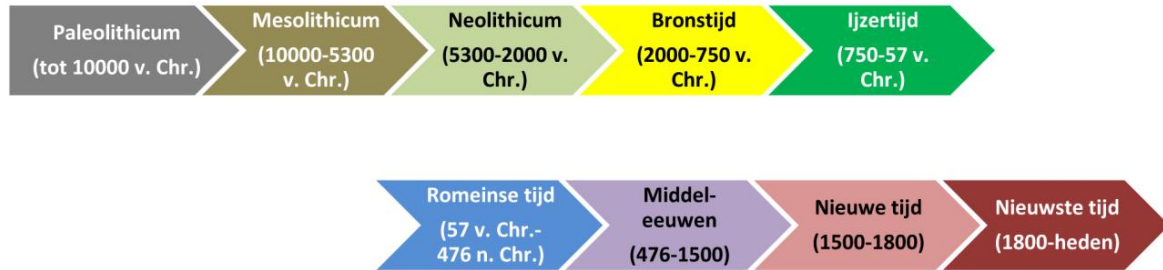
Geopunt Vlaanderen (2017)
<http://www.geopunt.be/>

Inventaris Onroerend Erfgoed (2017)
<https://inventaris.onroenderfgoed.be>

Onderzoeksbalans Onroerend Erfgoed Vlaanderen (2017)
<https://www.onderzoeksbalans.be>

5 Bijlagen

5.1 Archeologische periodes

5.2 Plannenlijst

Plannenlijst bureauonderzoek: projectcode 2017J185

Plan-nummer	Type	Onderwerp	Aanmaak-schaal	Aanmaak-wijze	Datum
1	Kadasterplan	Locatie onderzoeksgebied	1:1	Digitaal	19/10/2017
2	Topografische kaart	Locatie onderzoeksgebied	1:1	Digitaal	19/10/2017
3	Verstoringskaart	Locatie onderzoeksgebied	1:1	Digitaal	20/10/2017
4	Bouwplan	Inplantingsplan	1:1	Digitaal	22/06/2018
5	Bouwplan	Funderingsplan	1:1	Digitaal	22/06/2018
6	Bouwplan	Gelijkvloers	1:1	Digitaal	22/06/2018
7	Bouwplan	Snedes	1:1	Digitaal	22/06/2018
8	Hoogtemodel	Digitaal hoogtemodel terrein en omgeving	1:1	Digitaal	19/10/2017
9	Hydrografische kaart	Locatie onderzoeksgebied	1:1	Digitaal	20/10/2017
10	Doorsnede	Terreinverloop	1:1	Digitaal	20/10/2017
11	Tertiaire geologische kaart	Locatie onderzoeksgebied	1:1	Digitaal	19/10/2017
12	Quartairgeologische kaart	Locatie onderzoeksgebied	1:1	Digitaal	19/10/2017
13	Bodemkaart	Locatie onderzoeksgebied	1:1	Digitaal	23/10/2017
14	Bodemgebruikskaart	Locatie onderzoeksgebied	1:1	Digitaal	19/10/2017
15	Historische kaart	Plan van Braun en Hogenberg	1:1	Digitaal	20/10/2017
16	Historische kaart	Plan van Guicciardini	1:1	Digitaal	20/10/2017
17	Historische kaart	Plan van Sanderus en Hondius	1:1	Digitaal	20/10/2017
18	Historische kaart	Overzicht Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden	1:1	Digitaal	19/10/2017
19	Historische kaart	Detail Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden	1:1	Digitaal	20/10/2017
20	Historische kaart	Plan van Roothaese	1:1	Digitaal	20/10/2017
21	Historische kaart	Vandermaelenkaart	1:1	Digitaal	20/10/2017
22	Historische kaart	Plan van Gevaert en Van Impe	1:1	Digitaal	20/10/2017
23	Topografische kaart	Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw	1:1	Digitaal	20/10/2017
24	Overzichtskaart van de vastgestelde archeologische zones	Locatie onderzoeksgebied	1:1	Digitaal	20/10/2017
25	CAI-kaart	CAI vondstlocaties	1:1	Digitaal	24/10/2017

5.3 Fotolijst

Fotolijst bureauonderzoek: projectcode 2017J185

ID	Type	Onderwerp	Vervaardiging	Datum
F1	Luchtfoto	Toestand terrein 2016	Digitaal	19/10/2017
F2	Luchtfoto	Toestand terrein 1971	Digitaal	20/10/2017
F3	Luchtfoto	Toestand terrein 1979-1990	Digitaal	20/10/2017